

J. Apučio novelės „Dobilė. 1954 metų naktį“ interpretacija

Kiekvienas žmogus (visai nesvarbu, ar jis geras, ar blogas) turi vietą, kuri jam brangi, kur jis atsiriboja nuo kitų, kur bet kada gali pasislėpti, kur lengviau ir drąsiau skrenda mintys, kur taip miela ir gera. Be abejo, tas mažas slaptas pasaulėlis gali būti ir širdyje, tačiau svarbu, kad jis būtų...

Būtent ta sava, brangi namų erdvė ypač išryškinama Juozo Apučio novelėje „Dobilė. 1954 metų naktį“ („tai buvo atskiras pasaulis – mažas kaimelis su išsimėčiusiomis sodybomis“). **/Citata graži, tinkama, bet pamesta ir palikta.../** Kaip ir visose novelėse, veikėjų labai nedaug – jie keturi: Martynas, motina, karvutė Dobilė ir šunelis. Keista, bet Dobilė, kaip, beje, ir šunelį, taip pat norėjau pavadinti veikėja, nes ji čia – pagrindinė problemos sukėlėja ir sprendėja. Ji brangi, kaip ir tas savas pasaulėlis, o galbūt svarbiausia jo sudedamoji dalis, jaukumo, saugumo simbolis („Ta Dobilė labai rūpi. Ir gyvenam mudu, Marčiaus, beveik iš jos“). **/Vėl pamesta citata, galima bent nurodyti, kas čia kalba/**

Vakaras, prietema – mėgstamiausias J. Apučio paros laikas. Artėja audra – išbandymų metas. Veiksmo laikas nusakomas itin tiksliai, įvardijami net metai (1954-ieji). Jau pats pavadinimas informuoja skaitytoją. **/Apie ką informuoja? Kas ta Dobilė? Kodėl? Ką reiškia tiksliai laiko nuoroda?/** Dešinėje kūrinio pusėje, po pavadinimu galime pastebėti mažytę dedikaciją („Motinai“) **/Reikėtų ne skliaustelių, o brūkšnio/**. Tikriausiai kūrinys skirtas autoriaus mamai. **/Tai jau matyt. Kam kartoti, kas ir taip buvo aišku iš prieš tai esančio sakinio?/** Daugelis J. Apučio novelių yra autobiografinės, jose prisimenamas itin svarbus, neužmirštas, brangus vaikystės laikas, gimtasis kaimas, namai. Galbūt Marčiaus siela jam artima, sava, pažįstama. **/Nesuprantu, kodėl tuo abejojama, kam tas galbūt?/**

Pagrindinis veikėjas Martynas, be abejo, - jautrios sielos, nuoširdus, mylintis ir „Toks jaunas“. O motina serga, sunkiai serga. „Ji jau buvo sunkiai įžiūrima, jos plaukai žili, o pagalvis baltas, tik sulysęs įrudęs veidas išsiskyrė“. **/Kodėl sunkiai įžiūrima? Ar tai apie senatvę? O gal, kad jau temsta?/** Būtent tai, kad sūnus atsidavęs prižiūri merdinčią motiną, **kankinasi stebėdamas kančią**, aukoja laiką dėl karvės, kuri abiem tokia brangi, guodžia, rodo tikrąją meilę, neblėstantį atsidavimą „jų“ pasaulėliui. Martynas nuolat stengiasi būti panašus į tėvą, kurio balsas toks tvirtas, raminantis („Tegul trenkia. Tokia gamta.“). „Bet jam neišeina taip kaip tėvui, net visai nepanašu“. Jis trokšta, labai trokšta atrodyti didelis, nori apginti, nuraminti motiną, pasakyti, kad viskas gerai, kad „tokia jau gamta“.

Vis dėlto švelnus, galbūt virpantis, dar vaikiškas Martyno balsas nenuramina motinos. Ji paniškai bijo audros, jaudinasi dėl Dobilės, netgi apalsta („trenkia baisiai ir motina sudejuoja ir paskui nutyla“). Sūnus skuba atnešti vandens, **ją girdo** ir mėgaujasi akimirka, kai gali sėdėti greta mažytės savo motinos, **ja** rūpintis, globoti, saugoti ir laukti, kol **ji** pramerks akis. Tada pamatys žmogų, kurį ir norėtų matyti, kuris **jai** brangiausias, kuris saugo **jų** sukurtą pasaulį ir niekada **jos** nepaliks. Ypatingi motinos ir sūnaus ryšiai atrodo tokie stiprūs, **jų** pasaulis toks nesugriauzamas ir uždaras. Vis dėlto, kaip ir kiekvienas jaunas žmogus, Martynas svajoja, domisi, trokšta pamatyti, kas yra „už priartėjusio horizonto“, pamatyti „svetimą pasaulį – visiškai svetimą, kuriam nerūpėjo, kaip dabar gyvena išsimėtęs tarp dobilių kaimelis“. Ir motinai jis sako, kad reikia toliau už dobilienos žiūrėti, už jų pasaulio linijos. Tačiau jai rūpi Dobilė, „prižiūri pri horizontalo“. Ji žino, kad jei praras Dobilę, praras dalį savo pasaulio, o galbūt nebeliks tos linijos, to horizonto ir tada praras sūnų...

Beveik visose Apučio novelėse veikia vaikai, dažniausiai berniukai. Jie, kaip ir Martynas, gyvena kaime, čia kuriasi jų autentiškas vaikystės pasaulis, jautrus požiūris į gamtą, žmogų, jausmus. Tipiškoje Juozo Apučio novelėje ta vaikystė prisimenama, prikeliamas praeitis, jos svarbiausi momentai, išgyvenimai. Čia visa novelė - tarsi pasakotojo prisiminimas. Juolab, kad pavadinime nurodomi tikslūs metai. Toks rašymo būdas šiek tiek primena dienoraštį, kuris rašytas seniai, o dabar atverstas padės sugrįžti į praeitį, į audringą vaikystės naktį.

Ieškoti Dobilės Martynas išbėga su šuniuku. Šuniukas yra tarsi ketvirtasis veikėjas. Jie abu lyg

vienas – kartu bijo, nerimauja. Beje, šuo ir berniukas – tai mėgstamas Apučio novelių derinys. Šuo suteikia vaikui drąsos, jis pasijunta saugesnis, o svarbiausia – ne vienas (“Bėgti jiems daug geriau, daug lengviau, nes tada nei žaibai, nei griausmas ne taip baisu”).

Rasta Dobilė tarsi sugrąžina viltį. Marčiui jau neberūpi, kad nespės į raštinę ir negaus duonos. Svarbiausia, kad motina nurims, sulaukusi “jų pasaulio vaduotojo” ir “nepasidarys jai gal blogiau šiandakt”. Svarbiausia, kad tebėra “atskiras pasaulis – mažas kaimelis su išsimėčiusiomis sodybomis”.

Komentaras. Interpretacija lyg ir būtų nebloga, lyg aiškinamos kūrinio prasmės, tačiau iki gelmės nepriartėjama... Taip ir lieka neatskleista, kodėl taip svarbūs 1954 metai, ką reiškia ta audra, Dobilės pabėgimas...Taigi stokojama konteksto žinių...

Be to, kai kuriose vietose interpretacijos skaitymą sunkina citatų skyryba, ypač skliausteliuose, kartais netgi citata vartojama nemotyvuotai, pvz.: antros pastraipos antroje eilutėje.

Manychiau, kad tobulintina ir įžanga(nors ji čia susieta su aptarinėjamu tekstu, tačiau reikėtų nepamiršti, kad interpretacija turi būti rašoma moksliniu stiliumi).

Reikia ir lietuviškų kabučių.